

Tartui felhívás az egészséges életmódért Közös fellépés az egészséges életmód előmozdításáért

Tartu call for a healthy lifestyle; Joint actions to promote healthy lifestyles

Szerző: Veress Réka ✉
Emberi Erőforrások Minisztériuma

Beküldve: 2017. 01. 26.
doi: 10.24365/ef.v59i1.227

Kulcsszavak: egészséges életmód, testmozgás; táplálkozás; HEPA

Keywords: health, physical activity; nutrition; HEPA

2017. szeptember 23-án, az Európai Sporthét nyitónapján fontos szakpolitikai kezdeményezés született az Európai Unióban, amelynek célja az egészséges életmód előmozdítása. Az észt EU elnökség alatt Tartuban 3 uniós biztos aláírta az úgynevezett Tartui Felhívást az Egészséges Életmódért (*Tartu Call for a Healthy Lifestyle*). Navracsics Tibor, oktatásért, kultúráért, ifjúságért és sportért, Vytenis Andriukaitis, egészségügyért és élelmiszerbiztonságért és Phil Hogan, mezőgazdaságért és vidékfejlesztésért felelős uniós biztosok az egészségügyi, a sport, az oktatási és az élelmiszterrel kapcsolatos politikák közötti fokozottabb együttműködés mellett kötelezték el magukat.

A felhívás 15 pontban mutatja be a 3 uniós biztos portfólióját érintő célkitűzéseket és vállalásokat, amelyek megvalósítását 2019 második félévében értékelik. A dokumentum cselekvési tervként is értékelhető, hiszen a megfogalmazott vállalások többsége konkrét akció, nem elméleti célkitűzés.

A felhívás alapfelvetése:

„A mozgáshiány, az ülő életforma és az egészségtelen táplálkozás jelentős társadalmi probléma

Európában, amelynek kedvezőtlen hatásai az európaiak egészségi állapota, jólléte, illetve a gazdaság és az egészségügyi rendszerek terén egyaránt megmutatkoznak.”

A közös fellépés illeszkedik az Európai Unió egészségfejlesztő testmozgás (*health-enhancing physical activity - HEPA*) terén megfogalmazott célkitűzéseihez, ahol hangsúlyosan megjelenik az igény az ágazatok közötti együttműködésre. A dokumentumban szereplő intézkedések közül több már megvalósult, illetve folyamatban van. 2017. december 4-5-én az Európai Bizottság Brüsszelben rendezte az első HEPA klaszter találkozót, amely nagy sikerrel zajlott, egy fórumba tömörítve az egészségfejlesztő testmozgás területén illetékes kormányzati és nem kormányzati szervezetek képviselőit.

A felhívásban szereplő egészségfejlesztő testmozgásra vonatkozó ország adatlapokat 2018 során frissítik a HEPA nemzeti kapcsolattartók hálózatán keresztül.

A Felhívás szövege – hivatalos magyar fordítás – a mellékletben olvasható.

Tartui felhívás az egészséges életmódról

Közös fellépés az egészséges életmód előmozdításáért

I. Navracsics Tibor, Vytenis Andriukaitis és Phil Hogan biztosok elismerik, hogy:

- A mozgáshiány, az ülő életforma és az egészségtelen táplálkozás jelentős társadalmi probléma Európában, amelynek kedvezőtlen hatásai az európaiak egészségi állapota, jólléte, illetve a gazdaság és az egészségügyi rendszerek terén egyaránt megmutatkoznak.
- Tudományosan bizonyított tény, hogy a rendszeres testmozgás kedvező hatással van az egészségre és a jóllétre, míg hiánya az egészségi állapot romlásához vezet, főként a későbbi életszakaszokban. A kutatások ugyanakkor kimutatták azt is, hogy a sport jelentősen kihat a tanulási eredményekre, illetve később a munkaerőpiacon való sikeres boldogulásra.
- Napjainkban a túlsúlyosságⁱ, különösen pedig a gyermekkori elhízás egyre növekvő méreteket ölt. E probléma legfőbb kiváltó oka az egészségtelen étrend és a mozgáshiány.
- A rossz egészségi állapot és a túlsúlyosságⁱ negatív hatásai felnőttkorban mutatkoznak meg, jelentős terhet róva mind az egyénre, mind pedig a társadalom egészére. A statisztikák szerint az érintett felnőttek általában kevesebbet keresnek, nagyobb nehézségek árán találnak munkát, és jobban ki vannak téve a társadalmi kirekesztettség kockázatának.
- Fontos tehát, hogy a gyermekekben és fiatal felnőttekben tudatosítsuk az egészséges és kiegyensúlyozott étrend, valamint a megfelelő testmozgás fontosságát, ami egészséges életmód kialakítására és egészségük megővésére ösztönzi őket.
- Népszerűsíteni kell az egészséges ételkészleteket, egyúttal biztosítva a biztonságos, fenntartható és megbízható ételkészletellátást.
- Az egészségtelen étrend és a mozgáshiány – a dohányzás és a túlzott alkoholfogyasztás

mellett – szélesebb körben elterjedt a társadalom hátrányosabb helyzetű rétegeiben. A célzott szakpolitikáknak és fellépéseknek tehát el kell érniük és be kell vonniuk e csoportokat is. Ily módon hozzájárulhatnak a társadalmi kirekesztés visszaszorításához és egy igazságosabb társadalom megerősítéséhez.

- Az egészséges táplálkozás és a testmozgás népszerűsítéséhez elengedhetetlen az egészségügyi, a sport-, az oktatási és az élelmiszerrel kapcsolatos politikák közötti fokozottabb együttműködés.

II. Navracsics Tibor, Vytenis Andriukaitis és Phil Hogan biztosok ezért az alábbi közös fellépéseket irányozzák elő a következő két évre:

1. A testmozgást népszerűsítő projektekre elkülönített források növelése az Erasmus+ program „sport” fejezeténél, adott esetben egyes konkrét területek, pl. az iskolai projektek előtérbe helyezésével.
2. Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) által támogatott tudományos és innovációs társulások, az EIT-Egészség és az EIT-Élelmiszer ösztönzése az egészséges életforma népszerűsítését és tudatosítását szolgáló innovatív koncepciók fejlesztésére és támogatására.
3. Az európai sporthét felhasználása az egészséges életforma népszerűsítésére, különös tekintettel a gyermekekre, az idősekre és a hátrányos helyzetű népességre.
4. Az egészséges életforma népszerűsítése a gyermekek és fiatalok körében, ezen belül az iskolák és sportegyesületek támogatása partnerségek kialakításában és fejlesztésében.
5. A 2017 augusztusában indult uniós iskolagyümölcs-, iskolazöldség- és iskolatej-program népszerűsítése, amely mezőgazdasági termékek iskolai kiosztásával, valamint számos kísérő pedagógiai anyag, pl. tanári oktatócsoomag segítségével járul hozzá az egészségesebb étrendek kialakításához.
6. Az egészséges táplálkozási szokásokat, valamint a gyümölcs- és zöldségfogyasztást

ⁱ Az eredeti dokumentumban az "obesity" kifejezés szerepel, amelynek a magyar megfelelője az „elhízás” (a szerk.).

- népszerűsítő kampányok (pl. „Zöldséget, gyümölcsöt naponta ötször” kampány) támogatása a mezőgazdasági termékek promóciójára irányuló éves felhívások révén.
7. Az egészséges életformát népszerűsítő tevékenységek és a hozzájuk rendelt források koordinálása terén az érintett bizottsági szolgálatok között kialakult együttműködés folytatása.
 8. Az egészségügyi és sporthálózatok közötti párbeszéd erősítése a testmozgást népszerűsítő nemzeti kapcsolattartó pontok hálózata és a táplálkozással és a testmozgással foglalkozó magas szintű munkacsoport közös ülései révén, illetve a többi érintett bizottsági szolgálat ösztönzése az ezen erőfeszítésekben való részvételre.
 9. Az egészséges életmód népszerűsítése a Bizottság által szervezett események és konferenciák, pl. az európai sporthét, a sportra vonatkozó uniós munkaterv (2011–2014) keretében az egészségfejlesztő testmozgásról rendezendő klasztertalálkozó, az európai uniós sportforum, a berlini Nemzetközi Zöld Hét vagy a párizsi Nemzetközi Mezőgazdasági Szalon révén.
 10. A testmozgás beemelése a táplálkozással és a testmozgással foglalkozó magas szintű munkacsoport, illetve a Táplálkozás, Testmozgás és Egészség Európai Unió Platform prioritásai közé.
 11. Rendszeres párbeszéd fenntartása az egészséges életvezetésről az Európai Parlamenttel, nevezetesen a Kulturális és Oktatási Bizottsággal, a Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottsággal és a sporttal foglalkozó frakcióközi munkacsoporttal.
 12. Az egészségügyi mutatókhoz, illetve a főként a testmozgással, az egészséges táplálkozással, az elhízással és az egészségügy terén elért eredményekkel kapcsolatos szakpolitikai fellépésekhez és tevékenységekhez kapcsolódó adatgyűjtés minőségének javítására szolgáló megfelelő mechanizmusok azonosítása az illetékes bizottsági fórumokon belül.
 13. Mélyrehatóbb kutatások és új tudás felhalmozása az európai polgárok egészséggel kapcsolatos felfogásáról és szokásairól, illetve életmóddal kapcsolatos döntéseik mozgatórugóiról, valamint arról, hogy e döntések hogyan befolyásolják a különböző társadalmi-gazdasági csoportok társadalmi eredményeit.
 14. Az egészségfejlesztő testmozgásra vonatkozó naprakész országadatlapok közzétételének, illetve a bevált gyakorlatok gyűjtésének, megosztásának és alkalmazásának támogatása (pl. olyan kezdeményezések, amelyek segítik és ösztönzik a háziorvosokat, hogy pácienseik számára rendszeres testmozgást írjanak elő). A költséghatékony egészségnevelési és betegségmegelőzési (a mozgáshiányt kezelő) intézkedések bevált gyakorlatainak azonosítása, illetve ezen információk továbbadása az egészségfejlesztéssel, a betegségmegelőzéssel és a nem fertőző betegségek kezelésével foglalkozó irányítócsoporthoz, továbbá a tagállamok segítése e gyakorlatok végrehajtásában.
 15. Egy tanulmány elkészítése a munkahelyi testmozgásról, a munkahelyi egészségmegőrzés támogatására.

III. Navracsics Tibor, Vytenis Andriukaitis és Phil Hogan biztosok az alábbi útitervben állapodtak meg:

- A 2017-es európai sporthét nyitányaként az észtországi Tartuban az egészséges életmódról rendezendő szeminárium kulcsfontosságú lesz a különböző szakpolitikai területek között a Bizottságon belül megvalósuló együttműködés erősítése szempontjából, melynek célja nevezetesen az egészségtelen életmód, különösen pedig a mozgáshiány jelentette társadalmi, egészségügyi és gazdasági kihívások kezelése.
- A *Tartu Call for a Healthy Lifestyle* (Tartui felhívás az egészséges életmódról) című dokumentum az egészségfejlesztő testmozgásról 2017 decemberében tartandó szakértői találkozó alkalmával kerül ismertetésre a sporttal foglalkozó szervezetek körében.

- A következő, 2018 és 2019 tavaszán megrendezendő európai uniós sportforumokon az egészséges életmódoknak szentelt műhelytalálkozók kerülnek megrendezésre.
- A vállalások megvalósítása terén elért előrelépés értékelésére az egészséges életmódról 2019 második félévében megrendezendő szeminárium keretében kerül sor.

Tartui felhívás az egészséges életmódról angol nyelvű elérhetősége: https://ec.europa.eu/sport/sites/sport/files/ewos-tartu-call_en.pdf

Navracsics Tibor
Oktatásért, kultúráért, ifjúságért és sportért felelős uniós biztos

Vytenis Andriukaitis
Egészségügyért és élelmiszer-biztonságért felelős uniós biztos

Phil Hogan
Mezőgazdaságért és vidékfejlesztésért felelős uniós biztos